

Fritid- och kulturnämnden

§ 126

Dnr 2018-000301 880

Begäran om remissyttrande - Läsdelegationens betänkande Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57)

Förvaltningschef Thomas Andersson föredrar ärendet.

Sammanfattning

Regeringen beslutade 2016 att tillkalla en kommitté i form av en delegation med uppdrag att samla aktörer runt insatser för läsning i och utanför skolan. Syftet med delegationens uppdrag har varit att bidra till att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser. I uppdraget har ingått att kartlägga och följa utvecklingen inom det läsfrämjande området. I juni 2018 överlämnade delegationen, som antog namnet Läsdelegationen, en rapport till regeringen över sitt arbete samt med förslag till utvecklingsområden. Betänkandet ”Barns och ungas läsning - ett ansvar för samhället” (SOU 2018:57) har översänts till Ronneby kommun för yttrande. Enligt Läsdelegationen finns det många vägar till läsning och är av största vikt att det finns förståelse och kompetens inom olika verksamheter för att barn och unga ska utveckla sin läsning. Utvecklingsområden som tas upp i betänkandet är små barns språkutveckling, läsning i skolan, på fritidshem, skolbibliotek och folkbibliotek, läsande förebilder och läsning på lov.

Förvaltningens synpunkter

Rapporten är generellt grundlig och väl genomarbetad när det gäller nulägesbeskrivning och utvecklingsbehov. Här följer synpunkter utifrån de utvecklingsområden som beskrivits:

Små barns språkutveckling

Skillnader i landets förskolor avseende tillgång till litteratur och personalkompetens samt svårigheterna att finna tid för läsning, tas upp som ett av problemen inom förskolans verksamhet. Vi stödjer förslaget i kapitel 3.6 att införa i läroplanen att förskolan ska ha ett uppdrag att sträva efter att utveckla barns intresse för litteratur. Skolverket föreslås ta fram stödmaterial samt låta personalen ta del av skolans kompetensutvecklingsinsats Läslyftet. Vi anser att den allra enklaste metoden är att förespråka ett gott samarbete mellan folkbibliotek och förskola, och att resurser avsätts lokalt för bättre tillgång och närhet till

Fritid- och kulturnämnden

litteratur, med specifika förskole bibliotek som ett mer långsiktigt mål. Det mest framgångsrika i projektet ”Bokstart” eller ”Språkstegen” som det heter i Blekinge, är samverkan mellan olika professioner - barnhälsovård, logopedi och bibliotek, där var och en går in med sin kunskap och specifika kompetens. Projektmedel är bra initialt, men för att få en långsiktighet i arbetet, anser vi att det måste till mer av nationell förankring och styrning. Detta påtalas också i betänkandet.

Läsning i skolan

Läsdelegationen påpekar i kapitel 4.6 problemet med det minskade läsintresset och att Skolverket förutom att fortsätta med Läslyftet bör sätta fokus på att öka detta. I bedömningen betonas att Skolverket bör ges i uppdrag att lyfta fram hur man genom befintliga moduler kan samverka mellan olika yrkesgrupper som lärare, förskollärare och skolbibliotekarier. Vad vi finner anmärkningsvärt här är att kapitlet om Läsning i skolan i huvudsak fokuserar på lärarens arbete i klassrummet och att inte skolbiblioteket finns med som en självklar del i skolans uppdrag att arbeta med läsning, utan ges ett eget kapitel. Vi anser att det måste tydliggöras att ansvaret och uppdraget att förbättra elevers läsning och läsinnes i skolan är delat mellan lärare och skolbibliotekarie, och att det goda resultatet ligger i samverkan.

Skolbibliotek och läsning

Vi kan här bara skriva under betoningen i kapitel 5.8 om vikten av elevers tillgång och närhet till ett skolbibliotek och förslaget att utreda bemanningsfrågan. Men också förslaget att uppdraga åt Skolverket att definiera begreppet skolbibliotek när det gäller innehåll och funktion.

Frågan om kompetensutbildningsinsatser för skolbibliotekarier är däremot en mer komplicerad fråga som inte direkt tas upp i betänkandet. Det är viktigt för en skolbibliotekarie att dels få kompetens kring litteratur och läsfrämjandearbete men också när det är fråga om skolans grundläggande uppdrag som t ex läroplanen. Vi tror att det behövs specifika utbildningsinsatser för skolbibliotekarier.

Läsning på fritidshem - och fritidsgårdar

När det gäller förslaget till utbildningsinsatser för fritidshemmens personal i kapitel 6.6 och kapitel 12.2.3, tror vi att effekten blir bättre med god samverkan med de lokala folkbiblioteken kring litteratur och läsfrämjandearbete, än stödmaterial som t ex Webbkurser. Så gäller även det läsfrämjande arbetet inom fritidsgårdsverksamheten. Däremot är det viktigt som föreslås i betänkandet, att uppdraget att arbeta med litteratur och läsning finns med som en del i läroplanen.

Fritid- och kulturnämnden

Läsning på lov

Läsdelegationen beskriver läsning på skolloven som ett bra tillfälle för läsning och att få läsningen att bli en naturlig del av fritiden. I kapitel 7.4 föreslås att läsfrämjande aktörer ska få ett årligt bidrag för lovaktiviteter, och att medel tas ur Kulturrådets satsning på läsning på lov. Det framgår inte vilka de läsfrämjande aktörerna är, men den fråga vi ställer oss här är hur den föreslagna ornfördelningen gynnar och kommer hela landet till del. Som det ser ut idag har kommunerna möjlighet att söka medel för lovaktiviteter med fokus på läsning. Vi vill inte att den möjligheten försvinner. Kanske bör också det statliga bidrag som går att söka hos Kulturrådet i någon mån samordnas med Socialstyrelsens bidrag till avgiftsfria lovaktiviteter.

Bibliotek och läsfrämjande

I kapitel 8 betonas att folkbiblioteken har en viktig roll i uppmuntran till barns läsning på fritiden, d v s utanför skoltid, och att tillgången till litteratur skiftar stort mellan landets kommuner. Frågan om litteraturen som det bästa medlet för att locka till läsning får förvånansvärt lite utrymme i betänkandet. Medieanslaget är ett bekymmer generellt i landets kommuner, där utökad medieanslag sällan prioriteras. Bättre tillgång till litteratur – på bibliotek, på förskolan, i fritidslokalen, ger definitivt ett ökat läsintresse. Här anser vi att det inköpsstöd som årligen söks av landets kommuner hos Kulturrådet bör ses över, att det nationella stödet till barn- och ungdomslitteratur generellt bör utökas och komma kommunerna och ytterst barnen till del, och att det behövs en översyn av distributionsstödet till förlagen, där fördelningen mellan utgivning av vuxenlitteratur och barn och ungdomslitteratur kan utökas mot att bli till barnlitteraturens fördel.

Gällande förslaget om ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier i kapitel 8.7 och konsekvenserna i kapitel 12.2.2, håller vi med om att kompetensutveckling är viktigt, men anser att det inte ska ske genom att kommunerna ska behöva söka statligt bidrag. Uppdraget att samordna och erbjuda kompetensutbildning ska ligga på regional nivå i samverkan med högskolor och universitet, vilka bör få ett tydligare uppdrag. När det gäller förslaget att omfördela delar av bidraget till ”Stärkta bibliotek” till kompetensutveckling, anser vi att den del som går till den regionala nivån, d v s idag 25 miljoner kronor kan avsättas för detta, men inte ur den pott som folkbiblioteken har möjlighet att söka för utveckling. Resultatet av inkomna ansökningar vid första ansökningstillfället visar på det behov av ekonomiskt stöd som finns i landet när det gäller upprustning och utveckling av folkbiblioteksverksamheten.

Läsande förebilder

Fritid- och kulturnämnden

Läsdelegationens förslag i kapitel 9.4 att arbeta mer med vuxna läsande förebilder är en god tanke som visar sig fungera. Här är också att betona vikten av samverkan mellan olika aktörer såväl lokalt som nationellt, där folkbiblioteket kan ha en samordnande funktion. Däremot ställer vi oss tveksamma till förslaget om kommunala läsambassadörer. Läsambassadör på regional nivå har provats tidigare, och det är nog mer av en rimlig nivå.

Uppföljning och samverkan

Som tas upp i kapitel 10 finns det idag tydliga mål för arbetet med litteratur och läsfrämjande, såväl i skolans styrdokument som i bibliotekslagen, men att det är viktigt med uppföljning och samverkan. Den lokala samverkan mellan ansvarande förvaltningar är en viktig del, som vi inte alltid är så bra på, men vi önskar också en bättre samverkan på nationell nivå t ex mellan olika departement och organisationer.

Förslaget om ett nationellt Läsråd kan vara en god insats, men det är viktigt att detta råds insatser känns angelägna för och får betydelse i hela landet. i Det kan styras t ex med lokalt deltagande, inte bara via SKL.

I kapitel 11 tas problematiken med projektmedel som den vanligaste finansieringsformen upp. Att ansöka om projektmedel kräver resurser, såväl ekonomiska som personella, och det finns en viss numera en viss projekttrötthet i landet. Projektmedel är inte heller bästa metod för långsidighet. Formerna för statligt stöd till kommunerna bör ses över. Vi vill också här understödja vikten av den nationella forskningen och kunskapsspridningen inom området, som är ett viktigt stöd såväl i det nationella som det lokala arbetet.

Rapporten/betänkandet är i sin helhet ambitiöst, med väl genomarbetade förslag där Läsdelegationen tycks ha vänt på alla stenar. Tonvikten ligger tydligt på det läsfrämjande arbetet inom skola och förskola. Vi vill dock påpeka avslutningsvis, att genom det läsfrämjande arbetet locka till läsning av egen fri vilja, görs bara om läsningen sker av glädje och intresse, inte av tvång. Barnet måste själv tycka att det är roligt och inspirerande om det på sin egen fria tid, ska sätta sig ner med en bok.

Förslag till beslut

Att fritid- och kulturnämnden beslutar att anta yttrandet som sitt eget och att yttrandet överförs till kommunstyrelsens arbetsutskott för vidare handläggning.

Fritid- och kulturnämnden

Deltar i debatten

Ordförande Lena Mahrle (L) ledamöterna Fredriks Jacobsen (M), Mikael Karlsson (S), Ronny Pettersson (V), tjänstgörande ersättare Thommy Persson (S) och ersättare Mia Persson (MP).

Yrkanden 1

Ronny Pettersson (V) yrkar att meningen i stycket ”Läsning i skolan” ska ändras enligt följande: ”Vi anser att det måste tydliggöras att ansvaret och uppdraget att förbättra elevers läsning och läsintresse i skolan ska vara lärarens ansvar”

Yrkanden 2

Ronny Pettersson (V) yrkar att i meningen i stycket ”Skolbibliotek och läsning”, ska ändras enligt följande: ”Vi kan här bara skriva under betoningen i kapitel 5.8 om vikten av elevers tillgång och närhet till ett skolbibliotek särskilt beaktas i friskolor, och förslaget att utreda bemanningsfrågan”

Ordförande Lena Mahrle (L) yrkar med instämmande av Teo Zickbauer (S) att meningen ska ändras enligt följande: ”Vi kan här bara skriva under betoningen i kapitel 5.8 om vikten av elevers tillgång och närhet till ett skolbibliotek, för samtliga skolor oavsett huvudman, och förslaget att utreda bemanningsfrågan”

Propositionsordning 1

Ordförande Lena Mahrle (L) ställer proposition på framfört yrkande och finner att fritid-och kulturnämnden avslår yrkandet.

Propositionsordning 2

Ordförande Lena Mahrle (L) ställer proposition på framfört yrkande och finner att fritid-och kulturnämnden bifaller Lena Mahrles (L) och Teo Zickbauers (S) yrkande..

Beslut

Fritid- och kulturnämnden beslutar att översända ovanstående yttrande till kommunstyrelsen med ovanstående ändring under stycket ”Skolbibliotek och läsning”.

Reservation

Ronny Pettersson (V) reserverar sig till förmån för egna yrkanden.

Exp.
Kommunledningsförvaltningen
SUS chef Anna-Karin Sonesson

Fritid- och kulturnämnden

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande